

Huiskraaien in Hoek van Holland: is de groei eruit?

André de Baerdemaeker [ecoloog, bureau Stadsnatuur Rotterdam; debaerdemaeker@bureaustadsnatuur.nl]

Olaf Klaassen [Sovon vogelonderzoek Nederland; Olaf.Klaassen@sovon.nl]

De huiskraai (*Corvus splendens*) komt van oorsprong voor in het zuiden van Azië, maar heeft in de afgelopen decennia verschillende andere continenten weten te bereiken. Bijzonder is dat dit in de meeste gevallen gelukt is door als verstekeling mee te liften aan boord van schepen. De eerste vestiging van een huiskraai in Europa vond plaats in 1974 in Ierland, door een solitair exemplaar die daar uiteindelijk vijf jaar lang verbleef. Ook Nederland moest eraan geloven. In 1994 vestigden twee vogels zich in de haven van Hoek van Holland. In 1997 werden voor het eerst nakomelingen geconstateerd. Inmiddels broeden er meerdere paren en gaat het hier om de eerste en tot dusver enige broedende populatie op Europees grondgebied.

Ondanks het feit dat de huiskraaien van Hoek van Holland zich jaarlijks kunnen verheugen op de warme aandacht van vele vogelaars, levert dat weinig bruikbare gegevens op voor het bepalen van populatieomvang, broedsucces en overleving. De soort wordt voornamelijk *getwicht** op de favoriete foerageerplek bij het Vispaleis aan de Koningin Emmaboulevard. Een betrouwbaar beeld reconstrueren van de populatieomvang is daarmee niet goed mogelijk. Daarom is in 2009 besloten om speciaal op de huiskraai gerichte tellingen uit te voeren. Inmiddels heeft zich een goed hanteerbare aanpak uitgekristalliseerd: een slaapplaatstelling voorafgegaan door een integrale gebiedstelling.

Aanpak

In opdracht van Team Invasieve Exoten van het Ministerie van EL&I

▲ De Hoekse huiskraaien verblijven vaak tussen de steigers in de haven. Hoek van Holland, 17 september 2005. (Chris van Rijswijk | www.birdshooting.nl)

hebben Sovon Vogelonderzoek Nederland en Bureau Stadsnatuur gezamenlijk een dergelijke telling uitgevoerd op 4 maart 2012 (Klaassen & De Baerdemaeker 2012). Hoek van Holland werd hiertoe opgedeeld in vijf deelgebieden die elk door een waarnemer zijn onderzocht. Per fiets zijn de deelgebieden vanaf 14.00 uur minutieus uitgekamd. Alle aange troffen huiskraaien zijn op kaart ingetekend, voorzien van waarnemingstijden, zodat dubbeltellingen later uit konden worden gesloten. Om 16.15 uur zijn de waarnemers bijeengekomen om de bevindingen naast elkaar te leggen en de te volgen tactiek voor de slaapplaatstelling te bespreken. Vanaf 17.20 uur is begonnen met de slaapplaatstelling. Hiervoor zijn eerst de voorverzamelplaatsen bezocht en hebben de waarnemers zich daarna geposteerd op vijf waarneemposten met

uitzicht op bekende en/of potentiële slaapplaatslocaties. Tijdens de slaapplaatstelling is regelmatig kort telefonisch contact geweest tussen de waarnemers onderling om elkaar snel van verplaatsingen van huiskraaien op de hoogte te stellen. De telling eindigde om 18:55 uur, het moment dat vanwege de duisternis huiskraaien niet meer met zekerheid kon worden gedetermineerd.

Resultaat

De telling op 4 maart 2012 leverde in totaal 23 huiskraaien op. Dit aantal werd zowel behaald op de voorverzamelplaats als op de slaapplaats. Overdag werden maximaal 13 vogels geteld. De zoekacties overdag leverden alleen vogels op rond het Station Hoek van Holland Haven en in de Berghaven. Bij restaurant het Vispaleis aan de Koningin Emmaboulevard,

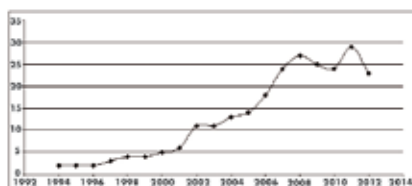
▲ Sinds augustus 2012 is een huiskraai van ondersoort *Corvus splendens zugmayeri* in Hoek van Holland aanwezig; 28 augustus 2012. (Chris van Rijswijk | www.birdshooting.nl)

▲ Huiskraaien en kauwen bij een geliefde voedselbron. Hoek van Holland, 28 oktober 2012. (Chris van Rijswijk | www.birdshooting.nl)

traditioneel de beste plek voor huiskraaien, zaten geen vogels. Het restaurant bleek op maandag gesloten te zijn, waardoor er geen frietjes en andere lekkernijen op de grond lagen. Dit zou de afwezigheid van huiskraaien aldaar goed kunnen verklaren.

Aan het einde van de middag bleek de Berghaven de locatie van de voorverzamelplaats. Hier zaten rond 17.15 uur 13 vogels op de steigers. Na een tijdje werd deze groep aangevuld met vogels die tussen de steigers tevoorschijnleken te komen. Het groepje van 23 dat ontstond vloog om 17.35 uur als één groep op, om snel en gericht laag over de daken in noordoostelijke richting te vertrekken. Daar trokken de huiskraaien op met grote aantallen kauwen (*Coloeus monedula*), die langs de Rondgang een slaapplek hebben van ruwweg 700 exemplaren. Tussen de massale vliegbewegingen van de kauwtjes door konden de waarnemers de huiskraaien in groepjes van wisselende grootte heen en weer zien vliegen tussen vier verschillende locaties. Met het invallen van de duisternis bleven er 21 huiskraaien overnachten aan de Alkstraat, één exemplaar bleef langs de Rondgang in het Roomse Duin en één vogel verdween uit beeld rond de Harwichweg.

▲ De groei van de populatie huiskraaien in Hoek van Holland.

De groei eruit?

De populatie huiskraaien in Hoek van Holland heeft sinds 1994 een gestage groei doorgemaakt. Van twee exemplaren in 1994 tot ten minste 29 stuks in 2011. Met een totaal van 23 vogels in 2012 kan de voorzichtige conclusie getrokken worden dat de populatie huiskraaien dit jaar niet is toegenomen en misschien zelfs is afgenomen. Dit is verrassend omdat de afgelopen jaren de soort jaarlijks tot broeden is gekomen (Bakker 2009). Over broedsucces is echter nauwelijks iets bekend. Het is evenmin bekend in hoeverre tegenwoordig nog nieuwe huiskraaien van buitenaf worden aangevoerd. Het opduiken van een lichtgekleurde huiskraai in augustus 2012, vermoedelijk van de ondersoort *Corvus splendens zugmayeri* en daardoor dus niet genetisch verwant aan de overige huiskraaien van de ondersoort *C.s. splendens*, geeft wat dat aangaat te denken.

Hoe kan de huidige afname verklaard worden? De afgelopen twee winters hebben in Nederland felle vorstperiodes plaatsgevonden die bij vorstgevoelige vogelsoorten hun sporen hebben nagelaten. In hun normale verspreidingsgebied maken huiskraaien nooit strenge winters mee. Desondanks bleef de populatie van Hoek van Holland redelijk overeind. Ook na de relatief strenge winter van 2008/09 bleef het aantal vogels op peil met minimaal 25 exemplaren. Een andere verklaring voor de afname zou kunnen zijn dat enkele huiskraaien om de een of andere reden het gebied hebben verlaten, op zoek naar geluk

elders. Een waarneming van twee exemplaren in Den Haag, die in juli 2012 twee weken verbleven in de wijk Morgenstond (bron: www.waarneming.nl), geeft aan dat dit een reële mogelijkheid is. Desalniettemin zijn waarnemingen van Huiskraaien buiten Hoek van Holland tot op heden zeer zeldzaam.

Informatie gewenst

Indien iemand een huiskraai waarneemt buiten de nu bekende gebieden rond Hoek van Holland, is het belangrijk de waarneming goed te documenteren, bij voorkeur met foto's. Daarnaast is het zinvol de situatie in Hoek van Holland zelf nauwgezet te blijven volgen, in ieder geval door de komende winters de slaapplek te blijven tellen. Meer informatie over de broedbiologie, zoals het aantal jongen dat jaarlijks wordt grootgebracht en de voedselkeuze kan in belangrijke mate bijdragen aan een beter begrip van de aantalsontwikkelingen. ◀

Literatuur

- Bakker, G., 2009 - Broedvogels van de Hoekse Bosjes – Resultaten inventarisatie 2009 - bSR-rapport 136. bSR ecologisch advies, Rotterdam
- Klaassen, O. & De Baerdemaeker, A., 2012 - Telling van Huiskraaien in Hoek van Holland op 4 maart 2012 - Sovon-notitie 2012-105. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

▼ Resultaten van huiskraaitellingen in Hoek van Holland in de afgelopen drie winters.

winter	teldatum	aantal	bron
2009/2010	16-11-2009	24	Sovon
2009/2010	6-1-2010	24	Sovon
2009/2010	28-2-2010	23	Sovon
2010/2011	10-1-2011	>5	bSR
2010/2011	24-1-2011	29	bSR
2010/2011	25-2-2011	27	bSR
2011/2012	26-10-2011	>17	Sovon/bSR
2011/2012	4-3-2012	23	Sovon/bSR